

ŠKOFIJSKI LIST

101.

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski

vsem vernikom pozdrav, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu!¹

Razne, za nas vse prebridke okolnosti me nekako silijo, da Vam izpregovorim nekoliko tolažilnih in poučnih besedi. Danes, ko ta list pišem, na praznik sv. evangelista Luka, je že skoraj gotovo, da bodo sovražne stranke sklenile premirje in polagoma tudi pošten, pravičen, trajen mir. Božji Previdnosti, ki vlada nad narodi in vodi vse svetovne dogodke, bomo iz srca hvaležni, da je vse vojne okolnosti zasukala v korist skorajšnjega miru.

Vendar je pa našemu upravičenemu veselju primešano precej grenkobe in globoke tuge. Zakaj pa? Prvi razlog je huda telesna bolezen, ki se je zadnji čas kar nagloma razširila pri nas in drugod, razširila do malega po vsej Evropi; drugi razlog sta pa dve dušnotelesni bolezni, ki zadnje čase zopet zastrupljata mnoge kraje naše škofije, namreč pogosten ples in huda nezmernost.

Dragi moji, ljubezen, odkritosrčna ljubezen do Vas me žene, da Vam o vseh treh izpregovorim in Vam uspešnih zdravil podam. Prosim Vas, sprejmite zdravila, da se rešite Vi in Vaši otroci.

1. Bolezen.

Da bomo hudo bolezen prav razumeli in se v njej prav obnašali, pogledjmo a) kaj je vzrok bolezni, b) kaj nam more koristiti in c) kako naj se v njej obnašamo.

a) Vzrok bolezni.

Gotovo ima bolezen svoj naravni vzrok. Za novo, tako imenovano špansko bolezen iščejo zdravniki vzrok in ugibajo, od kod prihaja. Do danes še nič natančnega ne vedo. Zato pa tudi ne

morejo določiti zdravil zoper njo. Marveč se bolezen širi po mestih in po vaseh. Obvarovati se je ne moremo, le čakamo, kdaj zadene tudi nas.

Torej glede naravnih vzrokov zdravniška učenost še nič ne ve povedati. Mi, ki v Boga verujemo, vemo dobro, da se brez božje volje ne more dogoditi nič; brez nje še las z naše glave ne more pasti na tla. Zato je prav gotovo, da je Bog tudi to novo bolezen dopustil, ali pa nam jo tudi kar naravnost poslal. Ali bi mogli vedeti, zakaj? Povedal bom tri posebne razloge.

Prvič je hotel Bog z njo osramotiti bahavo človeško modrost. Kako so se ponašali zdravniki, da so v času grozne vojne omejili in tudi zatrli kužne bolezni, ki so se pokazale na bojnem ozemlju, kakor kolera, vročinska bolezen in druge. Res, po pravici smo občudovali zdravniško spretnost in se je veselili. Toda zdravniki so večinoma preveč na se zaupali, Bogu pa dolžne hvale niso dajali. Tudi nam se je utrjevalo prepričanje, da kaka splošna bolezen ni več mogoča; strah pred pravičnim Bogom se je izgubljal.

In glejte, ko še ni ponehalo strašno pobijanje na bojnih črtah, glejte, kakor bi trenil, se je nova bolezen hipoma pokazala, in se prehitro povsod razširja! Koliko mrličev vsak dan, še več pa ječanja in zdihovanja po hišah pri mnogostevilnih družinah. In osramočeno je naše preveliko zaupanje na zdravniško umetnost in spretnost, osramočena zdravniška znanost! Dobro čutimo, zavedamo se, da je nad nami višja moč, ki hodi svoje poti, da doseže svoje posebne namene.

Eden teh namenov je, da Bog osramoti oni človeški napuh, ki za Boga noče nič vedeti, dru-

¹ Pastirski list naj se prečita vernikom s prižnice.

gi pa, da nas kaznuje zavoljo naših grehov, posebno za grešno telesno uživanje. Da je tako, nam je Bog kar naravnost povedal. Le poslušajmo njegove grožnje, le poslušajmo nauk, ki nam ga podaja sveto pismo.

V 5. Mozesovi knjigi govori Gospod takole: »Ako nočeš poslušati glasu Gospoda, svojega Boga, da bi ohranil in izpolnjeval vse njegove zapovedi in šege, ki ti jih danes zapovedujem, bodo na te prišla vsa prokletstva in te zadela... Poslal ti bo Gospod lakoto in pomanjkanje in nesrečo nad vsa tvoja dela, ki jih boš opravljaj, dokler te ne... pogubi zavoljo tvojih prehudobnih del... Gospod ti bo še kugo dodal, dokler te ne pokonča znad zemlje..., udaril te bo Gospod z uboštvom, z mrzlico in mrazom, z vročino in s sušico... ter te bo preganjal, dokler ne pogineš.« (5. Moz. 28, 15—22.)

Ker pa naša splošna bolezen zadeva tudi pravične in nedolžne otroke, moramo reči, da tretjič pošilja Bog take boleznim pravičnim, da preizkusi njihovo čednost, in otrokom, da jih obvaruje trpljenja na zemlji, posebno greha, ter jim pomaga v večno zveličanje. Tudi o tem nas je Gospod naravnost poučil.

Spomnite se na pobožnega Tobija. O njem pripoveduje sv. pismo: »Tobija pa, ki se je bolj Boga bal, kakor kralja, je trupla umorjenih pobiral, jih v svoji hiši skrival in o polnoči pokopaval. Prigodilo se je pa, da je nekega dne od pokopavanja truden na svoj dom prišel in ko se je k steni ulegel in zaspal, mu je v spanju iz lastavičjega gnezda gorko blato padlo v oči in je oslepel. To izkušnjo pa je pustil Gospod zato na njega priti, da bi se dajal naslednikom zgled njegove potrpežljivosti, kakor svetega Joba. Zakaj, ker se je od svoje mladosti vselej Boga bal in je njegove zapovedi izpolnjeval, se ni zoper Boga pritožil, da je nadloga slepote prišla nanj, temveč je nepremakljiv ostal v božjem strahu in je Boga hvalil vse dni svojega življenja.« (Tob. 2, 9—14.) Tako sveto pismo.

Sedaj točno vemo, zakaj nam Bog pošilja boleznim: da poniža brezbožni napuh, da kaznuje človeško grešno uživanje ali da preizkusi čednost pravičnih. Poučeni bomo mogli boleznim tako sprejemati in prenašati, da bomo iz njih zajemali one koristi, katere Gospod za nas namestava.

b) Korist boleznim.

Nič ne smemo dvomiti, da nam Bog boleznim pošilja ali dopušča, ker namerava za nas posebnih dušnih koristi. Kaj ne, pozdravljali bomo

bolezen in jo potrpežljivo prenašali, ako bomo spoznali neprecenljive koristi, ki nam iz nje prihajajo. Omenil bom trojno korist.

Prvič nas bolezen nauči prave krščanske modrosti. V bolezni se naučimo ceniti zdravje, katero smo poprej nespametno kvarili in večkrat nepotrebno v nevarnost stavljali. Učimo se prav ceniti premoženje, po katerem smo morebiti preveč pohlepni bili, le nanj mislili, le zanj se prizadevali, krščansko življenje, posebno krščansko ljubezen pa zanemarjali. O kako bi radi dali svoje premoženje in ga tudi radi dajemo zdravnikom in za zdravilo, le da bi izgubljeno zdravje zopet nazaj dobili! Kako sklepamo, da bomo ozdravljeni skrbeli bolj za dušo, za večnost! V bolezni se naučimo bolj ceniti zaničevane posle, ki nam tako skrbno strežejo, dobre starše, ki so noč in dan ob naši postelji, duhovnika, ki nam je tolažnik in pomočnik.

Drugič spoznamo v bolezni nespamet greha. Huda bolezen te spomni na smrt, na sodbo, na večnost. Kaj pa, če bo treba umreti in stopiti pred pravičnega sodnika? Pred sodnika, ki je sam Gospod Jezus. Za te je prišel v jaslice, je umrl na križu in je ostal v svoji Cerkvi, ki naj te uči pot življenja, je ostal v tabernaklju, da te krepča na potu v večnost. Ti pa? O grozota! Žalil si ga, ker si grešil, mnogokrat smrtno grešil, grešil z jezo in sovraštvom, s preklinjevanjem bližnjega, žene, otrok, celo z bogokletjem, ki si grešil s krivičnostjo, z nezmernim pohlepom po bogastvu, s trdosrčnostjo do bližnjega, z nezmernostjo, z vsakovrstno nečistostjo! In sedaj boš moral pred sodnika! pred sodnika, ki te bo po pravici kaznoval za vekomaj, ako se hitro z njim ne spraviš.

V hudi bolezni vse to spoznaš in zakličeš s psalmistom: »Kako dobro je, ker si me ponižal in potlačil, da se učim tvojih pravičnosti« in sedaj dobro poučen, rečem: »Boljša mi je postava, ki mi je prišla iz tvojih ust, kakor tisoči zlata in srebra.« (Ps. 118, 71. 72.) Pritrdil boš, da so resnične besede Sirahove, ki pravi: »Huda bolezen dušo strezni.« (Sir. 31, 2.)

In v tej dušni stiski boš tretjič storil, kar je storil kralj Ezekija, ko mu je v imenu Gospodovem prerok Izaija prišel povedat: »Oskrbi svojo hišo, ker ti boš umrl in ne več živel.« Ko je Ezekija to napoved slišal, »je obrnil svoj obraz v steno, molil h Gospodu in silno jokal.« (Iz. 38, 1—3.) Tudi tebe bo pekoča vest gnala, da jokaš radi grehov, se jih pokesaš, pokličeš duhovnika, naj te spravi z Bogom. Spravljen z Bogom se pomiriš, moliš in trdno skleneš, da ozdravljen ne

boš grešil več, ampak misleč na smrt in večnost premagoval strasti in božje zapovedi natanko izpolnjeval.

Kolika korist boleznim za tvojo časnost in večnost! Da pa to neprecenljivo korist pomnožiš, moraš še vedeti, kako se v bolezni obnašaj.

c) Obnašanje v bolezni.

Da ti bo bolezen res koristila, poslušaj tri nauke, ki ti povedo, kako se v bolezni obnašaj.

Prvič, stori, kar sem ti že omenil, namreč, hitro se spravi z Bogom po zakramentih sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa. Sprava z Bogom bo koristila zdravju. Ako ti je Bog poslal bolezen radi greha, upaj, da ti jo bo odvezel, ako si odstranil greh, ki je bil vzrok bolezni. Pa tudi tvoje molitev bo Bog hitreje in bolj gotovo uslišal, ako si po sv. zakramentih postal njegov prijatelj, njegov otrok.

Sprava z Bogom ti bo prinesla mnogo tolažbe, ki jo v bolečinah potrebuješ. Potlačen ne boš obupaval, ampak spravljen z Bogom boš brez strahu oči in srce k Bogu povzdigoval in zaupljivo klical, naj se te usmili; da, s pomočjo dobrega Očeta, ti bo odleglo, pogum ti bo rasel in laglje boš trpel.

Sprava z Bogom te bo močno pomirila, da pred večnostjo ne boš trepetal. Kaj ne, kdo ve, če ni ta bolezen zadnja, ki ti bo končala tvoje življenje? Ne odbijaj misli na smrt, lahko te zadene posebno v naših časih, ko so nam telesne moči zelo opešale, pa boleznim ne moremo tako lahko zmagati, marveč bolezen bolj lahko in bolj hitro premaga nas. Toda spravljeni z Bogom moremo kar mirno čakati na smrt, ki nas bo preselila ne v večne muke, ampak v večno veselje.

Drugič se prizadevaj, da te ne premaga nepotrpežljivost. To je huda strast, ki bi bolezen le povečala, pa bi tudi duši uničila vsako zasluženje za večnost.

Da ostaneš potrpežljiv, zdihuj z Jobom: »Roka Gospodova me je zadela.« (Job 19, 21.) Nikar ne preišluj, kaj ti je bolezen povzročilo; samo vznemirjeval bi se. Brez volje božje nisi obolel, zato se mu vdaj in sprejmi bolezen, kakor iz rok dobrega očeta. Zraven pomisli, da greh zasluži kazen. Ako ti je greh že odpuščen, kazen vendarle ostane: za njo daruj Bogu svoje bolečine. Kaj pa, ko bi te zadela večna kazen, ki si jo zaslužil! Zato zdihuj: »Tukaj peci, tukaj reži, tukaj žgi, le tam prizanesi!« (Avgušt.) Da, na večnost pomisli, za katero ti more potrpežljivost mnogo pomagati. Z Jobom se tolaži, rekoč: »Vem,

da moj odrešenik živi in poslednji dan bom vstal iz zemlje in zopet bom obdan s svojo kožo in v svojem mesu bom gledal svojega Boga; jaz sam ga bom gledal... to upanje je shranjeno v mojem srcu.« (Job 19, 25. 26.)

Še bolj bodi pa potolažen, ako v duhu pogledaš na trpečega Zveličarja, ali pa križ v roke vzameš in preišljuješ, kako strašne bolečine je trpel Jezus, ki je bil nedolžen, ljubljenec božji, sam živi Bog! In sicer trpel za te, za tvojo dušo, za tvojo srečno večnost. Poslušaj njegov klic: »Zatajuj samega sebe, vzemi križ in hodi za menoj!« (Luk. 9, 23.) Spomni se besedi sv. Pavla: »Menim, da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati prihodnji časti, ki bo nad nami razodeta... le, ako z Jezusom trpimo, bomo tudi z njim poveljani.« (Rim. 8, 17. 18.)

In tretjič se vdaj popolnoma v voljo božjo. Prav iz srca moli večkrat tretjo prošnjo v Očenašu: »Zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji!« (Mat. 6, 10.) Nič ne preišluj, kakšen bo konec tvoje bolezni; ampak zdihuj z Gospodom: »Moj Oče, ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih, pa vendar ne, kakor hočem jaz, ampak kakor hočeš Ti!« (Mat. 26, 39.) S takimi zdihljeji se boš pomiril v duši in boš kar lahko uredil vse svoje zemeljske zadeve. Zraven še pomisli, da enkrat moraš umreti, da Bog najbolje ve, kdaj je za te in za tvoje najbolj prav, da umrješ in da so »blaženi, ki v Gospodu zaspe, da se odpočijejo od svojega truda in vsa dobra dela pojdejo za njimi v večnost«.

Kaj ne, kako lepe in tolažilne nauke nam podaja sveta krščanska vera za pretežki in prevažni čas, ko nas tare bolezen in se približujemo smrti. To pomislite tudi domači bolnikovi: starši, otroci, sorodniki. Res, če ljubljene bolnik umrje, če umirajo oče ali mati, če umrje sin ali hči, je naravno in krščansko, da Vas srce zaboli, da se vlijejo bridke solze po Vaših licih, da se Vam izvija žalostno zdihovanje iz src. Toda, žalost naj ne bo obupna, brezmerna! Saj je vendar Vaš ljubljenec prenehal trpeti, saj se je preselil iz te doline solza in krvi v boljše domovino, v večno veselje in neskončno blaženstvo; Vi pa pojdete kmalu za njim in boste tam vekomaj združeni z njim ostali.

Te večne in gotove resnice preišlujate, pa bo Vaša žalost mirna, blažilna, upravičena. Nikar ne bodite, kakor so ljudje, ki nimajo vere. Za njih ni prav nobene tolažbe, ne v bolezni ne v smrti, marveč edino le žalost, tuga in obup. Sami so krivi svoje nesreče: zakaj so pa vero zapravili

2. Plesi.

Z Vami trpim, ker se nova bolezen tako razširja, muči cele družine in je premnoge položila v grob. Z Vami trpim. Toda neka druga zadeva me pa še neizrečeno bolj žalosti in mora žalostiti vsakega poštenega kristjana, da, vsakega količkaj poštenega človeka, če bi tudi kristjan ne bil. Mislim ples, ki je vselej greh, omadežuje dušo in oskrunja telo.

Oh ples! Zadnja leta smo ples skoraj povsod zatrli. Marijine družbe so nam pomagale. Toda odkar vojska divja, se je posebno zadnji dve leti ples zopet močno razširil po župnijah, skoraj po vseh krajih prelepe naše škofije. Take pritožbe čujem od mnogih strani.

Ker že radi vojske veliko trpite, ker Vas neusmiljeno muči nova bolezen, ki jo je pravični Bog poslal ali vsaj dopustil, ne bi Vas rad še jaz žalil in žalostil. Toda ne smem molčati, ker je ples skrajno poguben za časnost in večnost.

Dragi krščanski starši, preljubi mladeniči, sramežljiva dekleta, posebno ve iz Marijine družbe, čujte, kaj je ples sam na sebi, kaj pravi o njem sveta vera, kaj poštene moške, kaj pogani in kaj naši mladeniči vojaki.

a) Ples sam na sebi.

Poprašajmo se, kaj ima ples tako mikavnega in vabljivega in privlačnega, da mladeniči in dekleta, po mestih in po deželi, za njim kar norite? Da, kar norite: ne ubogate staršev, ne poslušate duhovnih pastirjev, ne bojite se Boga!

Ali Vas privlači lepo, okretno, pravilno poskakovanje pri plesu? Ali Vas mika veselje, zabava, smeh? Ali Vas vabi godba, ki ugodno udarja na ušesa in razigrava srce? Ko bi bile pri plesu samo te okolnosti: okretno poskakovanje, veselje, godba, kdo bi Vam ples branil? Tudi od najbolj resne cerkvene strani bi Vam ga privoščili, tudi samemu Bogu bi tak ples ne bil nič zoprnega.

Toda povejte mi, ali je v teh okolnostih taka skoraj nepremagljiva moč plesa? Ali ni marveč ta čarobna sila v tem, da se na plesu snidete mladeniči in dekleta, ki se med seboj pomešate in podaste roke, se objamete in se tako sučete po plesnem prostoru? Kaj ne, ta okolnost je tista čarobna, zamamljiva moč? Pa zakaj?

Oh, zakaj? Povejte mi, ali se Vam pri tem plesu ne zbudi grešna poželjivost, ne zbudi prenevarno počutno naslajevanje?

In ravno v tem užitku vžgane strasti je tista neizrečena moč plesa, ki mami Vas dekleta in

mladeniče, pa mami tudi žene in moške, vse po deželi in po mestih. In ta užitek je vzrok, da ne marate za opominjevanje staršev, da ne marate za prošnje in prepovedi duhovnih pastirjev, da se marsikatera deklica odreče rajši Mariji, Devici prečisti, kakor pa plesu, pregnusni veselici.

To je ples sam po sebi. Sedaj pa poslušajte o plesu razne sodbe od veljavnih strani.

b) Sveta vera in ples.

Če pogledamo v sveto pismo, bi se nam na prvi pogled skoraj dozdevalo, da sveto pismo ples hvali, ga celo bogoslužnim dejanjem prištevava.

Ko so Izraelci prišli onstran Rdečega morja in so videli, kako so egipčanske vojske potonile, »je Marija, prerokinja, sestra Aronova, vzela boben v svojo roko in vse ženske so šle za njo z bobni in so plesale, rekoč: pojmo Gospodu, zakaj slavno se je poveljčal.« (2. Moz. 15, 20. 21.) In ko je David premagal Goljata, »so prišle žene iz vseh mest prepevaje in plesaje kralju Savlu nasproti z bobni veselja in s cimbalami in so plesaje prepevale rekoč: Savel jih je pobil tisoč, David pa deset tisoč.« (1. Kralj. 18, 6. 7.) Da, ko je David z ljudstvom peljal skrinjo zaveze v Jeruzalem, se je veselil »in je plesal z vso močjo pred Gospodom«. (2. Kralj. 6, 14.) Ko je apostol Peter čudežno ozdravi hrome, »je ta hromi poskočil... je šel z njima v tempelj hodeč, poskakujoč in hvaleč Boga«. (Dej. ap. 3, 8.)

Kaj ne, dobro se Vam zdi, da sveto pismo ples hvali in celo ples v čast božjo! Toda, pogledajmo, kakšen je bil ta ples? Ali ob Rdečem morju in po zmagi Davidovi niso ženske plesale same, celo vsaka zase z bobenčkom v roki? In David, ali ni on plesaje poskakoval sam okoli skrinje zaveze in ravno tako ozdravljeni hromi berač? Da, na tako umerjen, pravilen ples nas nagiba vsako veselje; saj vesel človek kar po naravi rad poskakuje. Da, tak poseben izraz veselja je drag Bogu in vsakemu poštenemu človeku.

Toda, ali so tako uravnani plesi pri nas? Plesov, kakor so pri nas, sveto pismo niti ne omenja, še manj pa hvali. Ima pa sveto pismo v Sirahovih bukvah to-le ostro besedo: »s plesavko se ne pečaj, tudi je ne poslušaj, da kje ne pogineš pa njeni zvijači; ne oziraj se po poželjivi ženski, da kje ne padeš v njene zadržge.« (Sir. 9, 3. 4.)

Pač pa o plesih, kakor so pri nas, govore več cerkveni učitelji in cerkveni zbori. Poslušajte

nekateri. Sv. Efreml vpraša: »Kdo je naučil ljudi takih reči? Sv. Peter gotovo ne, pač pa peklenški zmaj... Kjer so citre in plesi, tam je slepota za može, poguba za ženske, tuga za angele, posebno veselje za hudiče.« Še bolj odločno piše sv. Bazilij: »Plesavci poženejo strah božji iz svojih src... jarma Kristusovega se otresejo... drzno pogledujejo, se nezmerno krohotajo in med plesom se obnašajo kakor da bi bili znoreli in zbesneli. Tako razvnamejo nečisti ogenj mladine in store, da je plesišče jama morilcev.« Kaj pa sveti cerkveni zbori? Vsi so odločno zoper ples. Cari-grajski prepoveduje javne plese in jim grozi z izobčenjem; laodicejski jih ostro prepoveduje tudi pri ženitbah, drugi obsojajo ples kot nekaj, kar je sramotno, naravnost neumno, zanka hudičeva. Sedaj bote pa še bolj globoko razumeli, zakaj naše škofijske postave plese obsojajo in prepovedujejo; še cerkvena slovesnost se ne dovoli pri podružnicah, ako veljavni možje ne obljubijo skrbeti, da plesa ne bo. Oh, kolikokrat sem Vas nujno prosil, da ne prirejate plesov, tudi na ženitbah ne! Ako pomislite, kar sem Vam napisal, ali ne bote pritrdili, da so bile moje prošnje vsestransko opravičene in upravičene. Prosim, uslišite me sedaj!

c) Odlični možje o plesu.

Poslušajte še, kako obsojajo vsak ples razni cerkveni in svetni možje.

Sloveči kardinal Belarmin je očitno dokazoval, kako moč in kak vpliv na plesavce ima sam vrag in je dodal: »nič ni tako škodljivo kot ples. Ako moreš vreči slamo v ogenj, da se ne vname, mogel bo tudi mladenič plesati z dekletom, da ga ne posmodi ogenj nečiste poželjivosti.«

Imenitni govornik Bourdaloue je poprašal svoje poslušalce: »Kaj mislite, so li plesi dovoljne ali prepovedane veselice?« In kar sam je odgovoril rekoč: nekateri jih obsojajo, nekateri pa branijo. Iz tega sledi, da so plesne veselice vsaj sumljive, in torej bolj varno postopajo oni, ki se jih ogibajo in svojih duš ne postavijo v nevarnost pogubljenja. Potem začne preiskovati, kdo je zoper in kdo je za plese in odgovori: zoper plese so bili in so prav povsod in prav zmeraj vsi svetniki in vsi krščanski učitelji; za ples so pa edino posvetni ljudje, kateri le na lišp, na poželjivosti in živinske zabave mislijo.

In koliko svetnih mož obsoja ples! Poslušajmo samo grofa Rabutina, ki je s početka pisal pohujšljive knjige za mladino, pa se je bolj v starosti izpreobrnil in spokoril. Ta grof, ki je vsa

uživanja sam poizkusil, je svoje otroke pred plesom močno svaril, češ, da je za premnoge poguben in da pri plesu izpostavijo mladi ljudje svojo čistost v največjo nevarnost.

Drugi možje trdijo kar naravnost, da je ples smrt nedolžnosti in grob sramežljivosti, da je ples kuga za vse čednosti, da je plesišče tempelj nečiste boginje.

d) Pogani in ples.

Toda ne le krščanski, marveč tudi poganski možje obsojajo plese. Slavni Rimljan Cicero piše, da je ples najnižja od vseh hudobij, da vse druge grdobje v sebi vklepa in da nikdo ne pleše, razen kdor se je vpijanil ali je znorel. Imenitni grški govornik Demosten je dvorjanike kralja Filipa najbolj ognusil trdeč, da plešejo. Ako je v Rimu kdo hotel opisati prav razuzdano žensko, je o njej trdil, da je spretna plesavka. Celo razuzdani Ovid je kar naravnost povedal, da pri plesu pogine sramežljivost in da iz plesa izraste vsaka hudobija. Rimski senat je ob času cesarja Tiberija vse plesavce iz Rima pognal in kruti Domician je iz rimskega starešinstva spodil vse starešine, ki so se udeležili razuzdanih plesov. — Kako sramoten je torej ples, ako ga obsojajo celo pogani, ki niso poznali tako nežne sramežljivosti, kakor jo poznamo mi kristjani.

e) Naši mladeniči in ples.

Prišel mi je v roke list »Mir« z dne 18. oktobra t.l., ki izhaja v Celovcu. V njem je natisnjeno pismo nekaterih mladeničev, ki so ga z bojišča poslali koroškimi dekletom. Čujte, kaj pišejo:

»Vojaki občudujemo Vašo marljivost... da spravite vse gospodarstvo v red. Vsa čast Vam! A med vojsko se je doma marsikaj izpremenilo. Prihajamo redkokdaj na dopust, vendar še takrat opazimo marsikaj graje vrednega med Vami. Marsikateri še verjeti ne more, ko pride domu, da so to tista dekleta, katera smo pri odhodu pustili doma.«

»Marsikatero dekle, ki je morda prej le malokdaj ali celo nikdar ni prišlo na plesišče, sedaj misli, da brez te razvade ne more živeti. Mi vojaki trpimo in se porivamo po svetu, se borimo za domovino in marsikateri tam na bojiščih izdihne, a Ve tega ne pomislite, ampak brezmiselno, neupoštevajoč, kaj se godi z nami, se veselite po plesiščih. Da je pa ples... nespodobna razvada, nam bo priznalo vsako pametno dekle. Da se vojak, ki pride domu, tudi vda temu, kar je do-

ma, je gotovo. A Ve dekleta ne veste, da to početje vsak, ki pride sem nazaj, obsoja. In zakaj tudi ne?»

»Prehodili smo vojaki precej sveta. Videli smo mnogo dobrega, pa še več slabega med tujim ljudstvom. Tedaj/smo pač s ponosom mislili na Vas, kajti bili smo trdnega mnenja, da je pri nas boljše. Pa žal, priznati moramo sedaj, da je marsikje v tem oziru boljše.«

»Stali smo pred sovražnikom, krogle so švigale mimo nas, pa ni se nam krčilo srce... ker tolažila nas je misel, da imamo doma močna dekleta, ki bodo, če tudi mi pademo, znala junaško braniti svojo čast in tudi čast milega nam naroda. Nam je pač težko pri srcu ob vprašanju: kam bomo neki prišli? Kako bo dekle, kateremu ni mnogo za svojo čast in se dolgo v noč klati po plesiščih, postala dobra žena in krščanska mati, ki bo znala svoje otroke krščansko in narodno vzgajati? Narod brez takih žen je pa obsojen na smrt.«

f) Prošnja.

Krščanska dekleta, ali ste čule, kako se ples vsestransko obsoja? Celo poganom se gnusi! S krščanskim duhom se prav nič ne ujema. Saj je duh krščanski duh sramežljivosti, duh svete čistosti, duh resnobe in spokornosti. In, je li kdo po plesu bolj čednosten, bolj bogoljuben? Oh ne, pač pa bolj strasten, poželjiv in hudoben.

Kar naravnost trdim, da se pri plesu v sto slučajih greši smrtno vsaj devetdesetkrat. Nikar se ne izgovarjaj: starši so bili zraven, z bratom sem šla. Ali morejo tvoji domači preprečiti ono bližnjo okolnost za nesramen greh? Namreč, da sta plesavec in plesavka tik zraven drugega, da se s tem in še z drugimi prikritimi nespodobnostmi vžiga telesna poželjivost, omadežuje domišljija, oskrunja telo. Povem Vam, pred Bogom Vam povem, da smrtno greši, kdor na plesišče hiti, ker hiti v smrtno nevarnost.

Prosim Vas, starše, ne pustite svojih sinov in deklet na plesišča, ne pustite jih v smrtno dušne nevarnosti. Gostilničarji in gospodarji, ne prirejte plesov po svojih hišah! Udeležujete se tujih grehov; kar se pod Vašo streho pri plesu greši, vse pade na Vašo dušo in gorje Vam sodnji dan! Nikar mi ne kvarite našega slovenskega rodu! Mladeniči in dekleta, prosim Vas, ne na ples! Ostanite pošteni, ostanite čisti, ostanite nedotakljivi! Pa ne bodo hude strasti tako silne, duša bo mirnejša, telo bolj zdravo in potem Vaš zakonski rod bolj krepak in manj nagnjen k hudemu.

3. Pijančevanje.

Nedavno sem se vozil po železnici. Razgovarjal sem se s prav poštenim in človekoljubnim možem iz Ljubljane. Med pogovorom mi ves žalosten pripoveduje, kako kljub vojski ljudje toliko pijo. Začudil in prestrašil sem se. Začel sem popraševati in zvedel sem, da se po naši mili domovini vedno več popiva. Celo žene se upijanijo in mladeniči izpod osemnajst let.

O tej prenesrečni in preostudni pregrehi ne bom veliko govoril. Saj vendar veste, koliko nesreče se rodi iz pijančevanja.

Kdor pogostokrat nezmerno pije, si kvvari telesno zdravje. Pokvari si srce, ledvice, jetra, pljuča, živce, kri, kakor dokazujejo zdravniki in čutijo pijanci sami.

Kdor nezmerno pije, kvvari mirno družinsko življenje. V hiši pijanca je prepir, kreg, zmerjanje, so kletve in solze. O nesrečni otroci, ki odrastejo v taki družini!

Kdor nezmerno pije, mnogo greši. Že nezmernost sama je gnusen greh; za pijačo se zapravlja družinski denar in se družina peha v siromaštvo; pijanec razgraja, kriči, preklinja, preklinja ljudi in celo Boga, pijanec pretepa in pobija, pijanec govori nesramno in zabrede v najbolj nesramne in škodljive grehe.

In sramota! Pijanec pada po tleh, težko govori, nima več razuma! Pod živino se poniža.

Mož, mladenič, je li tako stanje zate kaka čast? Ti veš, da iz pijanstva sledi dušna, telesna in družinska nesreča, Ti veš, da v pijanstvu nimaš nobenega veselja, ampak le tuge in bolečine! In vendar od strasti ne ponehavaš! Ali je to pametno? In Tvoj konec? Nesrečen in sramoten! Prav lahko večno pogubljenje na kraju, kjer je jok in škripanje z zobmi!

V božjem imenu Vas prosim, ne pijte, vsaj nezmerno ne pijte. Matere, ne dajajte otrokom, ali celo dojenčkom vina ali žganja; kvarite mu kri in zdravje! Matere ne pijte, posebno ob času, ko Vas je Bog blagoslovil in je nov človek na potu v svet: alkohol pokvari Vašo kri, zato ima otrok slabo hrano, pa bo ali kmalu umrl, ali ostal slaboten vse žive dni. Mladeniči navadno ne pijte! Dokler rastete, imate še prenežno živčevje, pa se ne more zadostno upreti alkoholu, da mu ne bi škodoval. Dekleta ne po gostilnah in kletah! Varujte svojo dušno in telesno moč, da bote kdaj zdrave matere zdravih in krepkih otrok. Odrastli mladeniči in dekleta, žene in možje ne pijte nič, kar bi bilo najbolje; ako pa pijete, pijte zmerno, ne preveč; ne bodite vinjeni. Zmernost je pa lepa

krščanska čednost in tudi otrokom lep zgled. Med slovenskim rodом naj ne bo pijanca!

Sklep.

Dragi moji verniki! Nisem mogel čakati do prihodnjega leta, da bi Vam, kakor je stara navada, koj v početku poslal pastirski list. Ker sem videl, da ste v velikih nadlogah, sem pohitel, da Vas v boleznj potolažim, zoper grešne plese očetovsko posvarim in popivanje pristudim.

Kako nepričakovane izpremembe so se pri nas dogodile in se bodo še! Jaz prosim Boga za Vas vse, pa tudi zase prosim, naj me Bog raz-

svetli, da spoznam potrebe časa in potrebe Vaše, ter odločno ukrenem vse to, kar bo v našo časno in večno korist. Prosim tudi Vas: molite, molite veliko! Izpolnjujte vse svoje krščanske dolžnosti, ne žalite Boga, marveč si vse družine izvolite in postavite slovesno Gospoda Jezusa za svojega najvišjega kralja. Tako naj se zgodi.

Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta in Sina in Sv. Duha naj pride nad Vas in ostane vedno z Vami.

V Ljubljani, 18. oktobra 1918.

† Anton Bonaventura,
škof.

102.

An die Deutschen der Diözese Laibach!

Antonius Bonaventura

von Gottes und des apostolischen Stuhles Gnaden Fürstbischof von Laibach

Gruß und Segen im Namen unseres Herrn Jesus Christus!'

Der Ernst der Zeit, in der wir leben, drängt mich an Euch einige Trost- und Mahnworte zu richten. Heute, da ich dies schreibe, am Feste des hl. Evangelisten Lukas, ist es fast sicher, daß der Krieg zu Ende geht und es bald zur Waffenruhe und zum Frieden kommen wird. Danken wir der Vorsehung Gottes, welche alle Ereignisse so geleitet hat, daß der ersehnte Friede nahe ist.

Doch die Kriegsgeißel ist selten allein. Seht die neue Krankheit, welche in der letzten Zeit so sehr um sich gegriffen, bei uns und anderorts, ja fast über ganz Europa sich ausgebreitet hat. Darüber nun möchte ich zu Euch ein Wort reden.

Damit wir die Krankheit recht verstehen und darnach unser Benehmen einrichten werden, betrachten wir 1. was ist die Ursache der Krankheit im Lichte des Glaubens, 2. wie kann uns die Krankheit nützen, 3. wie sollen wir uns in der Krankheit benehmen.

1. Die Ursache der Krankheit.

Gewiß, die Krankheit hat ihre natürliche Ursache. Die Ärzte forschen nach der Ursache der neuen Krankheit der sogenannten spanischen Grippe und raten, woher sie kommt. Bis heute ist darüber nichts Gewisses bekannt. Des-

halb kann sich die ansteckende Krankheit ausbreiten. Nur schwer können wir uns vor ihr bewahren, wir warten nur, daß sie auch uns trifft.

Bezüglich der natürlichen Ursachen weiß die ärztliche Wissenschaft noch nichts zu sagen. Wir aber, die wir an Gott glauben, wissen gut, daß ohne Gottes Willen nichts geschehen kann. Ohne Gottes Zulassung fällt nicht einmal ein Haar von unserem Haupte. Deshalb ist es gewiß, daß Gott diese Krankheit zugelassen, oder sie uns geschickt hat. Können wir wissen, warum? Ich möchte drei Gründe anführen.

Erstens ist durch die neue Krankheit die stolze menschliche Weisheit beschämt worden. Wie stolz waren die Ärzte, daß sie während des Krieges die ansteckenden Krankheiten, welche sich in den Kriegsgebieten gezeigt haben, eingedämmt und unterdrückt haben. Wahrlich, mit Recht haben wir die ärztliche Geschicklichkeit bewundert und uns ihrer gefreut. Doch die ärztliche Wissenschaft hat zuviel auf sich vertraut, Gott aber nicht den schuldigen Dank erwiesen. Auch in uns ist die Überzeugung gefestigt worden, daß eine allgemeine Krankheit nicht mehr möglich ist, die Furcht vor dem gerechten Gott hat sich vermindert.

Und sehet, das fürchterliche Morden auf den Kriegsschauplätzen hat noch nicht aufge-

' Dieser Hirtenbrief soll den Gläubigen von der Kanzel vorgelesen werden.

hört, als sich im Nu die neue Krankheit gezeigt und schnell eine große Ausdehnung erlangt hat. Wie viele Opfer an Toten hat sie schon gefordert, aber noch mehr Trauer und Tränen in Häusern und Familien. So ist unser allzugroßes Vertrauen auf die ärztliche Kunst zu schanden geworden, die stolze Heilkunde ist gedemütigt worden. Wir fühlen gut, wir sind uns bewußt, daß über uns eine höhere Macht ist, die ihre eigenen Wege geht und ihre besonderen Absichten erreicht.

Eine dieser Absichten ist, daß Gott jenen menschlichen Stolz, welcher von Gott nichts wissen will, beschämt, die zweite, daß er uns straft wegen unserer Sünden, namentlich wegen unserer Genußsucht. Daß es so ist, hat uns Gott selbst gesagt. Hören wir seine Drohungen, hören wir die Lehre, die uns die hl. Schrift gibt.

Im 5. Buche Mosis spricht der Herr also: »Wenn du aber nicht hören willst die Stimme des Herrn, deines Gottes, um zu tun und zu halten alle seine Gebote und Vorschriften, die ich dir heute gebiete, so werden alle Flüche über dich kommen und dich treffen... Hunger und Mangel wird der Herr über dich senden und Strafgerichte über alle deine Werke, die du tust, bis er dich... vertilgt um all deiner sehr bösen Werke willen... Und der Herr wird die Pest noch hinzutun, bis er dich vertilgt aus dem Lande... schlagen wird dich der Herr mit Armut, und Fieber, und Kälte, und Hitze und Dürre, ... und wird dich verfolgen, bis du umkommst.« (5. Mos. 28, 15—22.)

Weil aber von der Krankheit auch Gerechte und unschuldige Kinder betroffen werden, müssen wir auch sagen, daß Gott solche Krankheiten den Gerechten schickt, damit er ihre Tugend prüft, und Kindern, welche an der Krankheit sterben, damit er sie vor Leiden auf Erden, namentlich vor der Sünde bewahrt und sie zu sich in den Himmel nimmt. Auch darüber hat uns Gott besonders belehrt.

Denket an den frommen Tobias. Von ihm erzählt die hl. Schrift: »Tobias aber fürchtete Gott mehr als den König, raffte die Leichname der Getöteten hinweg, verbarg sie in seinem Hause, und begrub sie um Mitternacht. Es geschah aber, daß er eines Tages, da er müde vom Begraben nach Hause kam, sich an die Wand hinwarf, und einschlieft; und da er schlief, fiel aus einem Schwalbenneste der warme Kot auf seine Augen, und er war blind. Aber diese Prüfung ließ der Herr darum ihm widerfahren, daß er den Nachkommen ein Beispiel seiner Geduld gäbe, wie

auch der hl. Job. Denn weil er von seiner Jugend auf Gott allezeit fürchtete und seine Gebote beachtete, so beklagte er sich nicht wider Gott, daß die Plage der Blindheit über ihn gekommen, sondern blieb unbeweglich in der Furcht Gottes, und dankte Gott alle Tage seines Lebens.« (Tob. 2, 9—14.)

Jetzt wissen wir genau, warum uns Gott Krankheiten schickt: zur Demütigung des gottlosen Stolzes, zur Strafe für die sündhaften Genuße, zur Prüfung der Tugend der Gerechten. In diesem Glaubenslichte werden wir die Krankheit, wenn sie uns heimsucht, so auf uns nehmen, daß sie uns nützen wird, wie Gott unser Herr es beabsichtigt.

2. Der Nutzen der Krankheit.

Wir dürfen nicht zweifeln, daß uns Gott Krankheiten schickt oder sie zuläßt, weil er für unsere Seele besonderen Nutzen beabsichtigt. Nicht wahr, wir werden die Krankheit auf uns nehmen und sie geduldig ertragen, wenn wir den Nutzen kennen lernen, welchen sie uns bringen kann. Ich will einen dreifachen Nutzen erwähnen.

Durch die Krankheit werden wir erstens über die wahre christliche Weisheit belehrt. In der Krankheit lernen wir die Gesundheit schätzen, welche wir früher leichtsinnig geschädigt und oft ohne Not in Gefahr gebracht haben. Wir lernen das Vermögen recht einzuschätzen, nach welchem wir zu sehr begehrt, das christliche Leben aber, namentlich die christliche Liebe, zu sehr vernachlässigt haben. O wie gern geben wir unser Vermögen den Ärzten und für Arzneien, um die verlorene Gesundheit wieder zu erlangen. Wie machen wir Vorsätze, daß wir nach erlangter Gesundheit mehr für die Seele, für die Ewigkeit sorgen werden. In der Krankheit lernen wir unsere Dienstboten schätzen, die uns sorgsam bedienen, die guten Eltern, welche Tag und Nacht bei unserem Bette weilen, den Priester, welcher unser Tröster und Helfer ist.

Zweitens erkennen wir in der Krankheit die Torheit der Sünde. Eine schwere Krankheit erinnert dich an den Tod, an das Gericht, an die Ewigkeit. Wenn es sterben und vor den gerechten Richter treten heißt, was dann? Vor den Richter, welcher Christus der Herr ist! Für dich kam er in die Krippe, ist gestorben am Kreuze, ist in seiner Kirche geblieben, welche dich lehren soll den Weg des Lebens, ist geblieben im Tabernakel, daß er dich stärkt auf dem Wege in

die Ewigkeit. Und du? Du hast ihn beleidigt, vielleicht durch Todsünden, durch Zorn und Haß, durch Fluchen deines Nächsten, der Frau und der Kinder, sogar durch Gotteslästerung, durch Ungerechtigkeit, durch Habgier, durch Hartherzigkeit gegenüber deinem Nächsten, durch Unmäßigkeit, durch Unkeuschheit! Und nun mußt du vor den Richter, welcher dich nach Gerechtigkeit richten wird und auf ewig strafen wird, wenn du dich mit ihm nicht rechtzeitig aussöhnst.

In einer schweren Krankheit erkennst du dies alles und rufst mit dem Psalmisten: »Gut ist es mir, daß ich gedemütigt ward, damit ich lerne deine Satzungen. Besser ist mir das Gesetz deines Mundes, als tausend Stück Goldes und Silbers.« (Ps. 118, 71. 72.) Du wirst als wahr finden die Worte des weisen Sirach, welcher sagt: »Eine schwere Krankheit macht nüchtern den Geist.« (Sir. 31, 2.)

In dieser Seelenangst wirst du drittens tun, was der König Ezechias getan hat, als ihm der Prophet Isaias im Namen Gotte gesagt hat: »Bestelle dein Haus, denn du wirst sterben und nicht leben.« Als Ezechias diese Botschaft vernommen, wandte er sein Angesicht zur Wand und betete zu dem Herrn und weinte überlaut. (Is. 38, 1—3.) Auch dich wird das Gewissen antreiben, daß du die Sünden beweinst, sie bereuest, den Priester rufst, damit er dich mit Gott aussöhne. Mit Gott ausgesöhnt, wirst du ruhig, du betest und nimmst dir vor, daß du genesen nicht mehr sündigen wirst, sondern im Gedanken an den Tod und die Ewigkeit die Leidenschaften bezähmen und die Gebote Gottes treu erfüllen wirst.

Wie viel Nutzen für Zeit und Ewigkeit! Damit du aber diesen Nutzen noch vermehrst, sollst du wissen, wie du dich in der Krankheit verhalten sollst.

3. Unser Betragen in der Krankheit.

Drei Lehren sind in dieser Beziehung besonders wichtig.

Erstens: Söhne dich aus mit deinem Gott durch den Empfang der hl. Sakramente der Buße und des Altars. Die Versöhnung mit Gott wird deiner Gesundheit nützen. Wenn dir Gott die Krankheit wegen deiner Sünden geschickt hat, hoffe, daß er sie dir wieder nehmen wird, wenn du die Sünde, die Ursache der Krankheit, weggeschafft hast. Aber auch dein Gebet wird Gott schneller und sicherer erhören, wenn du

durch die hl. Sakramente sein Freund, sein Kind geworden bist.

Die Versöhnung mit Gott wird dir viel Trost bringen, welchen du in Schmerzen so notwendig brauchst. Niedergedrückt wirst du nicht verzweifeln, sondern mit Gott ausgesöhnt wirst du Auge und Herz zu Gott erheben und vertrauensvoll um Erbarmen rufen. Mit Hilfe des himmlischen Vaters wird dir wohl werden, der Mut wird wachsen, leichter wirst du leiden.

Die Versöhnung mit Gott wird dich beruhigen, daß du vor der Ewigkeit nicht zittern wirst. Nicht wahr, wer weiß, ob deine Krankheit nicht die letzte ist, welche dir das Leben nimmt? Leben wir im Gedanken an den Tod! Mit Gott ausgesöhnt ist uns dieser Gedanke nicht schrecklich, denn der Tod führt uns ja in die ewigen Freuden ein.

Zweitens bemühe dich, daß dich die Ungeduld nicht besiegt. Dies ist eine schlimme Leidenschaft, durch welche die Krankheit erschwert, aber auch jegliches Verdienst für die Ewigkeit benommen wird.

Damit du geduldig bleibst, rufe mit Job: »Die Hand des Herrn hat mich berührt.« (Job. 19, 21.) Forche nicht ängstlich nach der Ursache der Krankheit. Ohne Gottes Willen bist du nicht krank geworden. Darum nimm die Krankheit wie aus der Hand des guten Vaters. Nimm die Krankheit auf dich als Genugtuung für deine vergangenen Sünden. Besser hier leiden, als in der Ewigkeit. Tröste dich mit dem Dulder Job: »Denn ich weiß, daß mein Erlöser lebt, und ich werde am jüngsten Tage von der Erde auferstehen; und werde wieder umgeben werden mit meiner Haut, und werde in meinem Fleische meinen Gott schauen. Ich selbst werde ihn sehen . . . diese Hoffnung ruht in meinem Busen.« (Job 19, 25—27.)

Noch mehr wirst du getröstet, wenn du im Geiste den leidenden Heiland betrachtest. Nimm das Kreuz in die Hand und betrachte, was Jesus leiden mußte, der unschuldig, ein Liebling Gottes, ja Gott selbst ist. Er hat für dich gelitten, für deine Seele, für deine glückliche Ewigkeit. Höre seine Stimme: »Wer mir nachfolgen will, der verleugne sich selbst, nehme täglich sein Kreuz auf sich und folge mir nach.« (Lk. 9, 23.) Erinnerung der Worte des hl. Paulus, welcher sagt: »Ich halte dafür, daß die Leiden dieser Zeit nicht zu vergleichen sind mit der zukünftigen Herrlichkeit, welche an uns offenbar werden wird . . . wenn wir mit Christus mit-

leiden, werden wir auch mitverherrlicht werden.« (Röm. 8, 17. 18.)

Und drittens ergeben wir uns vollkommen in den Willen Gottes. Von ganzem Herzen bete oft die dritte Bitte des Vaterunser: »Dein Wille geschehe, wie im Himmel, also auch auf Erden.« (Mt. 6, 10.) Denke gar nicht nach, wie die Krankheit enden wird, sondern sage mit dem Herrn: »Mein Vater! wenn es möglich ist, so gehe dieser Kelch an mir vorüber, jedoch nicht wie ich will, sondern wie du.« (Mt. 26, 39.) So wird deine Seele Ruhe finden und du wirst leicht das Zeitliche ordnen. Einmal muß du sterben. Wann es für dich am besten ist, weiß ja Gott. Und »selig sind, die im Herrn sterben, sie sollen ausruhen von ihren Mühen und ihre Werke folgen ihnen in die Ewigkeit nach.«

Nicht wahr, wie schöne und trostreiche Lehren gibt uns der christliche Glaube für die Zeit der Krankheit und der Todesnähe. Dies alles möge auch die Umgebung des Kranken beherzigen: Eltern, Kinder, Verwandte! Gewiß, wenn der geliebte Kranke stirbt, wenn Vater oder Mutter sterben, wenn der Sohn stirbt, oder die Tochter, ist es nur natürlich und christlich, daß das Herz weh tut, daß bittere Tränen fließen, daß Wehklagen aus der Seele kommt. Die Trauer sei jedoch nicht übermäßig und trost-

los. Euer Liebling hat ja aufgehört zu leiden, er ist aus dem Tale der Tränen und des Blutes eingegangen in die bessere Heimat, in die ewige Freude und unendliche Seligkeit. Ihr werdet ihm nachfolgen, dann gibt es keine Trennung mehr.

Diese ewigen und sicheren Wahrheiten möget ihr oft beherzigen. Seid nicht, wie diejenigen, welche keinen Glauben und darum keine Hoffnung haben. Für sie gibt es keinen Trost, weder in der Krankheit, noch im Tode, sondern nur Trauer und Verzweiflung.

Möge des heiligste Herz Jesu, welchem wir unsere Familien geweiht haben, uns schützen, damit wir in den schweren Zeiten nicht zu Grunde gehen, sondern in der treuen Erfüllung unserer christlichen Pflichten schon auf Erden unser Glück finden und dann nach einem frommen Tode in die ewigen Wohnungen des Lichtes und der Freude im seligen Besitze Gottes eingehen. Maria, Königin des Friedens, bitte für uns!

Der Segen des allmächtigen Gottes, des Vaters, des Sohnes und des hl. Geistes komme über euch und bleibe immerdar. Amen.

Laibach, am 18. Oktober 1918.

† **Antonius Bonaventura,**
Fürstbischof.

Vprašanje „de pretio iusto“.

Ker je ta zadeva tako nujna, da ne kaže čakati do časa, ko bo prinesel »Škof. List« poročilo o pastoralnih konferencah l. 1918., se je priredila rešitev tega vprašanja posebej in se podaja čč. gg. v porabo.

Za podlago te razprave se je vzela rešitev tega slučaja, kakršno je podal g. podvodja duh. semenišča, dr. Jan. Fabijan, na pastoralni konferenci v Ljubljani dne 9. oktobra t. l. Rešitvi so dostavljene nekatere opazke, katere bi utegnile biti umestne.

Pri izdelavi rešitve je rabil g. referent te-le vire: Noldin. II. n. 594—599, speciatim n. 597, 598. — S. Th. II-2. q. 77 a. 1. 4; — Bucceroni, Instit. theol. moralis⁵ I. n. 1141; — Theol. prakt. Quartalschrift 1918, II. H. p. 319—321. (Einkaufs- und Verkaufspreis.)

C a s u s : Die dominica post vespervas conveniunt plures parochiani in aedibus parochialibus, ut cum parochio de rebus currentibus con-

silia conferant et modum agendi secundum verba ejus constituent. — Inter alia multa etiam quaestionem de pretio justo mercium movent. — Parochus pretium frumenti supra taxationem legalem injustum esse dicit, similiter pretium hodiernum corii et panni excessivum esse judicat, quo justitia laeditur et caritas. — Correp-tionem hanc nonnulli recusare volunt per generalem annonae caritatem, quae ipsos cogit pretium rerum augere, ne ex conditione sua exci-dant. — Annonae caritatem parochus concedit et dolet, tamen in hac re sola sufficientem causam excessum pretii excusantem non videt. — Ita fit, ut quaestione non plane soluta discedant. Quaeritur: 1. Quale pretium justum dicitur? — 2. Quis mensuram justii pretii definire potest? — 3. Quae sunt rationis, a quibus justa pretii mensura pendet? — 4. Quid in causa judicas?

Resolutio: Omnes de excessu pretii rerum

pro vita quotidiana necessariarum conqueruntur. Urbanus clamat contra agricolam, hic iterum contra urbanum, clamat maxime multitudo eorum, qui nihil possident praeter pecuniam cartaceam neque hanc fortasse copiosam. Status diversos conatus facit ut pretia excessiva deprimat et populo victum procuret, sed non potest, deficit tum in servanda iustitia distributiva tum etiam tuenda commutativa. Quid dicendum est ad haec omnia secundum principia theologiae moralis?

I. *quaesitum*. Quale pretium iustum dicitur?

Pretium alicuius rei a Noldin definitur: valor rei pecunia expressus vel aliter: pretium est quanti aliquid omnibus valet. Hic valor venalis rei ex communi aestimatione hominum in aliqua regione determinatur, proinde non pendet ab arbitraria determinatione cuiuscumque venditoris vel emptoris. Fundamentum istius aestimationis potissimum consistit tum in utilitate rei sive ad immediatum usum sive ad commutationem cum aliis rebus in commercio humano tum in aliis diversis circumstantiis de quibus infra dicetur.

Relate ad pretium res et pecunia ordine inverso se habent ad invicem: si enim crescit aestimatio rerum consideratis omnibus circumstantiis, crescit pretium; si crescit aestimatio pecuniae, ceteris paribus pretium rerum minuitur.

Pretium iustum erit tunc, quando aequalitas intercedat inter rem cum omnibus circumstantiis et pecuniam. De iustitia commutativa agitur, quae est inter rem et rem.¹

S. Thomas de his dicit: . . . emptio et venditio videtur esse introducta pro communi utilitate utriusque; dum scilicet unus indiget re alterius et e converso; quod autem pro communi utilitate inductum est, non debet esse magis in gravamen unius, quam alterius; et ideo debet secundum aequalitatem rei inter eos contractus institui: quantitas autem rei, quae in usum hominis venit, mensuratur secundum pretium datum; ad quod est inventum numisma; et ideo si vel pretium excedat quantitatem valoris rei vel e converso res excedat pretium, tolletur iustitiae aequalitas et ideo carius vendere, vel vilius emere rem quam valeat est secundum se iniustum et illicitum. (S. Th. II—2, 77 q., a. 1.)

II. *quaesitum*. Quis mensuram iusti pretii definire potest?

¹ Contractus venditionis et emptionis subjective juste fit, si contrahentes hujus aequalitatis conscii sunt. Error substantialis contractum invalidum reddit.

1. *Status*. Emptio — venditio ad bonum commune fit, hoc debet procurare et promovere status. Proinde etiam pretium pro aliquibus rebus statuere potest, quod pretium legale dicitur. Sed quousque extenditur hoc ius societatis civilis, num ad indefinitum progredi possit? Difficile solvitur, in genere valet: bonum commune limites ducit etiam huic potestati.

2. *Communis aestimatio* hominum pretium determinat speciatim pro rebus, quae pretium legale non habent. Est pretium vulgare, quod saepe fluctuationem magnam habet et in infimum, medium, summum dividitur. Quaestio fit, utrum iuxta pretium legale etiam de eiusdem generis mercibus pretium vulgare multo maius existere possit. Potest accidere, si pretium legale non est iustum.²

3. *Emptio* — venditio est contractus, proinde contrahentes etiam libere convenire de pretio possunt in aliquibus casibus, nempe de rebus quae extra commune commercium positae sunt, quod pretium conventionale dicitur. Nostris temporibus huic fere aequiparari potest pretium affectionis: tum venditor tum emptor habent specialem affectum erga merces, proinde saepissime libera conventio inter eos fit de multo maiori pretio quam dari solet communiter etiam circa res quae pro victu cotidiano necessariae sunt.

III. *quaesitum*. Quae sunt rationes, a quibus iusta pretii mensura pendet?

Pro hodiernis temporibus hae potissimum circumstantiae valent, ex quibus pretium rerum augetur vel minuitur:

1. Penuria mercium, quae tum numero pauciores tum quantitate minores sunt. Omne autem rarum carum.

2. *Communis superfluitas* pecuniae, quamobrem pecunia minoris aut melius fere nihil aestimatur et consequenter pretium augetur. Ex communi dico, ut nostris diebus accidit.

3. *Multitudo emptorum*. Noto saepe emptores ipsos pretia augere supra consuetam summam.³

² Pretium legale, quod taxatione legis seu magistratus statuitur, pro rebus, pro quibus existit, per se ex iustitia retineri debet.

Nihilominus licet venditori illud excedere: 1. si est certe iniustum; 2. si est consuetudo illud excedere; 3. si est res vendenda notabiliter melior, quam pro taxa supponitur.

³ Si emptor sponte offert pretium majus eo, quod taxa legali vel communi aestimatione statutum est, per se non peccat, quia excessum pretii emptori donare censetur; excepto casu, ubi pretium legale fixum est, quod nec minuere nec augere cuique licet. — Tako greše n. pr. mesarji, ki prodajajo meso

4. Maior labor, maiores expensae. Unusquisque habet ius in sua conditione manere.

5. Ut supra iam dictum est, affectus specialis venditorum, qui ea, quae pro se servare decreverunt, precibus commoti vendunt.

IV. quae situm. Quid in casu iudicas?

Generaliter respondeo hunc parochum non fuisse satis prudentem et me non posse eius responsis consentire.

1. Pretium legale vere obligat nunc quoad res quae tamquam nomine civitatis venduntur (panis, carnes, farina etc.), proinde mercatores in conscientia obligantur ita vendere et non carius. Evidens est.

2. Quoad frumentum pretium legale non videtur esse iustum. Relate ad diversas circumstantias nimis parvum est. Insuper pro frugibus terrae pretium adest, pro rebus »manufacturistici« et industriae non adest. Ita onera non bene distribuuntur. Proinde sine peccato potest sibi agricola retinere frumentum et illud vendere etiam carius vel pretio vulgari. Lex etiam quae, commercium cum frumento et aliis rebus vetat, generaliter et etiam secundum modum loquendi diversorum hominum statuentium istas leges, poenalis est.

Status solvendo tam parvum pretium pro frumento agricolae ducitur ni fallor principio, res pro victu quotidiano necessarias minori pretio vendendas esse. Bona cogitatio, sed status deberet promovere bonum commune, non solum unius partis et alio modo deberet providere necessitati unius partis.⁴

dražje kot po tarifi, greše pa tudi oni, ki tako meso dražje plačujejo, ker so vzrok, da mesarji meso revežem prikrivajo, da ga premožnim za višjo ceno prodajo. — Enako greše razni prekupci, ki brez pametnega razloga znatno prekoračijo tarifne ali navadne cene, ker brez vzroka delajo draginjo. — Greše pa tudi prodajalci, ko brez zadostnega razloga znatno presežejo pravične legalne ali tudi navadne cene.

⁴ Pravilno je, da odgovarja postavna taksa naravni vrednosti blaga, tedaj je cena pravična. Vendar so izjeme; tako je n. pr. postavna cena tobaka previsoka in primeri z njegovo naravno vrednostjo, vendar je pravična, ker je koristna za javni blagor, donaša državi lepih dohodkov, katere tobakarji prostovoljno plačujejo, ker raba tobaka je luksus. — Tudi nasprotni slučaj bi bil še mogoč v pravični taksii, če bi postavila država ceno kake stvari, n. pr. soli, tako nizko, da bi se ne izplačevali vsi troški nabave in prodaje. Tu bi država pač nekaj darovala za splošni blagor, kakor to tudi sicer stori, ko zida na državne stroške šole, ceste, železnice. — Vendar je to mogoče samo pri državnih monopolih. — Ako postavlja država ceno za reči v zasebni lasti, mora določiti naravno vrednost tistega blaga, torej nekak pretium vulgare medium, ker če določi drugo ceno, dela krivico ali kupcem ali prodajalcem. — Za redne razmere je to gotovo prav, za izredno težke čase

3. Proinde iuxta pretium legale iustum est in genere, etsi nobis aliquando incredibile videtur, pretium vulgare communiter solitum.

Hoc pretium maximam latitudinem habet et nostris temporibus crescit constanter. Quod ante annum nobis videbatur iniustum, hodie libenter solvimus dummodo abtineamus desiderata. Quod in nostra regione forsitan est pretium summum, in alia provincia est infirmum. Pretium vulgare pro pomis terrae summum est 2 cor. pro chilogr., Tergesti pretium legale erat 4 cor. pro chilogr.

4. Pro corio et panno nulla dantur pretia legalia, pretia quae communiter solvuntur iusta esse dicuntur. Cito ex Linz. Quartalschrift, quae P. Alb. Schmitt in solvendo aliquo casu de hac materia scripsit: Um nun festzustellen, ob die jetzigen Preise der Kleiderstoffe den Spielraum zwischen dem mindesten und höchsten Preis überschreiten und deshalb ungerecht sind, müßten wir genau wissen, wie diese Preise entstanden sind. Wenn wir beweisen könnten, daß dieselben nur durch betrügerische Machenschaften, zum Beispiel Aufkauf und Aufstapelung großer Bestände, falsche Nachrichten, willkürliche Bestimmung großer Unternehmungen und dergleichen so in die Höhe getrieben wurden, so wären die jetzigen Tagespreise sicher ungerecht. Nun aber ist sicher, daß auch der Mangel an Rohstoffen, die Verteuerung des Betriebes, die Verteuerung aller Lebensbedürfnisse, das Sinken des Geldwertes an der starken Preissteigerung schuld sind; eine Abgrenzung aber, wie weit diese berechtigten Gründe, und wie weit ungerechte Machenschaften Einfluß genommen haben, ist nicht leicht möglich. So können wir mangels eines sicheren Beweises, daß die Preise offenbar über das Höchstmaß hinausgehen, nie-

pa, kakor n. pr. vojska, bi utegnile nastopiti izjeme. Državna oblast ima v sili, kjer gre za splošni blagor, pravico razlastitve; sme zahtevati od lastnikov potrebnih reči ter jih s silo vzeti, ako se branijo jih prostovoljno izročiti, to so zdaj rekvizicije. Vendar država ne sme več vzeti, kakor res potrebuje, ter mora lastniku pustiti, kar potrebuje zase. — Država mora te reči plačati po navadni ceni, če more to storiti; kadar tega ne more, jih sme vzeti tudi po znižanih cenah ali celo zastonj, vsaj začasno. Bonum commune est praefendum bono privato; v takem slučaju je dolžan vsak državljani kaj žrtvovati za blagor domovine. Nikakor pa ni pravično samo en stan tako pritiskati, druge pa pustiti brez žrtev ali jih celo podpirati.

Kruh in meso poceni dajati, to je res velikega pomena za vse ljudi, a država bi morala kmeta tudi podpirati, da bi to zmožel. Ker se pa država za to ne briga, kako bo dobil kmet svoje potrebščine, je torej proti razdelivni pravici, mu nakladati za kmetijske pridelke cene, ki niso razmerne z drugimi rečmi.

mand unter schwerer Sünde verpflichtet, unter dem Tagespreis zu verkaufen.⁵

5. Contra iustitiam aliquis utique posset, saltem videtur, peccare, si abutendo necessitate alterius, venderet ei pretio multo maiori quam communiter fit. Etsi etiam hic saepissime pretium affectionis iustum esse potest.

6. Peccare vero possunt et revera peccant saepissime multi contra caritatem. Pauperibus et divitibus venientibus eadem pretia statuunt. Et si vident pauperem non posse sibi tantum pretium solvere, potius ei vendere nolunt. Quamquam permagna sunt opera caritatis, quae fiunt,

tamen verum est verbum Domini: Cum abundaverit iniquitas, refrigescet caritas multorum.

7. Pro praxi dicendum est, ne sacerdos nimis celeriter loquatur de iniustitia in his rebus, quia falsum hoc esset in genere, in specie vero saepe difficillimum est determinare. Certe vero debemus tum in confessionali tum in praedicatione magis commendare caritatem, ne isti qui merces habent tum pauperibus tum divitibus aequalia pretia, si ad eos veniunt, statuunt, sed in animo habeant caritatem eorum etiam opere perfectam esse debere.

⁵ Ker casus ne pove za sukno in usnje nobene določene cene, bomo vzeli za podlago današnje tržne cene. Te so res visoke. Ako župnik legalno ceno za žito drži za pravično, potem mora dosledno tržne cene za sukno in usnje obsoditi, kot previsoke in nepravilne. Iz prejšnjih razlag pa sledi, da se ne more naravna cena drugega blaga ravnati po legalni ceni za žito.

Prava tržna cena — pretium vulgare — se pa tudi ne more pokazati zato, ker so skoro vse reči ljudske prehrane pod zaporo, torej zunaj prometa, kjer se delajo cene. V tem slučaju pa nastopi pogodbeni cena — pretium conventionale — ki je pravična, če ni nespametno previsoka.

Iz teh izvajanj bi sledila tale pravila: 1. Pretium legale — postavna cena tistih reči, ki jih oblast sama prodaja v prehrano ljudstva, je pravična, četudi je nižja, kakor je naravna cena tistega blaga. — 2. Postavna cena rekviriranih reči, n. pr. žita, živine, krompirja je splošno premajhna, zato ni pravična, vendar jo kmet mora držati, da ne pade v velike kazni in škode. — 3. Pretium vulgare — naravna ali tržna cena — se danes težko določi, ker je promet s tem blagom oviran. Vendar tako približno in relativno moremo določiti sedanje cene na ta način, da vzamemo za podlago tiste cene, ki so veljale pred vojsko, in jih primerno pomnožimo z ozirom na razne okoliščine, ki ceno blagu dvigajo. Taki razlogi so: redkost blaga, veliki proizvodni stroški, padla valuta in še kaj slučajnega. — 4. Na tej podlagi se kupec in prodajalec pogodita in ta pogodbeni cena je pravična, četudi je višja kot ona postavna določena.

a) Krivično pa ravnajo tisti, ki ne drže postavne cene, kadar je pravična. N. pr. trgovci, ki moko in druge reči dražje prodajajo, kakor jim je od oblasti, katera jim moko daje, nastavljena cena. — Enako greše mesarji, ki kupujejo živino

po maksimalnih cenah, meso pa prodajo dražje kot so postavne cene.

b) Krivično ravnajo tisti, ki navadne cene skokoma, brez zadostnega razloga zvišujejo. Zgoraj smo sicer rekli, da se prave tržne cene ne morejo prav razviti, ker je promet oviran po raznih zaporah in ukazih. Vendar se vkljub temu vrši na skrivnem kupčija in stavijo cene, ki nekako nadomeščajo tržne cene. Te cene so pravične, če jih stavijo razumni možje v medsebojnem občevarju. Res pa je, da se te cene hitro spreminjajo, ker se tudi okoliščine, od katerih zavisijo, naglo spreminjajo, vendar pa morajo držati vsaj trenutno, dokler ne nastopijo novi razlogi zvišanja cene.

N. pr. Ako je na kmetih danes liter mleka 1 K, potem je krivično terjati za 1 liter kar 1 K 50 h ali 2 K, dokler ne nastopijo novi razlogi, ki opravičujejo povišanje.

Tako je ugovor, ki so ga ljudje napravili proti župnikovemu svarilu, upravičen, če se vzame v tem zmislu, da pri splošni druginji nujno raste tudi cena žita, ker bi se drugače ne izplačalo pridelovanje žita.

c) Krivično je, če ne damo potrebnemu blagu za navadno ceno zato, ker mislimo, da bodo cene kmalu zrastle. To ni krivično samo — in extrema necessitate proximi, sed etiam in gravi; ako kupuje take reči, brez katerih ne more biti brez težke sile in nadloge. — Prekupcem seveda nisem dolžan prodati, če vem, da bodo cene prekoračili, ko blago naprej prodajajo.

č) Krivično je — mediis injustis — navadne cene dvigati ali znižavati. Tako greše prekupci, ako iz edinega vzroka, da morejo več blaga nakupiti, ki ga bodo z dobičkom naprej prodajali, navadne cene dvigajo. N. pr. jajce velja 1 krono, morda kak vinar več; kar pride tržaški prekupec in jih plačuje po 2 kroni, ker ve, da jih bo v Trstu prodal po 3 krono.

Državne zadeve.

Prehrana. Narodna vlada SHS v Ljubljani je z dopisom z dne 4. novembra 1918, št. 36.115, poslala semkaj oklic glede prehrane s prošnjo, naj župni uradi tudi na prižnici primerno pouče kmetovalce. Oklic se glasi:

Poziv kmetovalcem!

Svetovna vojna s svojimi grozotami je za nas dovojevana. Le kratek čas nas še loči od toli zaželjenega trajnega miru in reda. Kratka pre-

hodna doba, ki je še pred nami, nalaga vsem jugoslovanskim državljanom posebne dolžnosti, ki jih bomo vsi rade volje izpolnjevali, zavedajoč se, da polagamo temelj svobodni in samostojni Jugoslaviji. Tudi vi naši vrli kmetovalci, ki ste vsekdar izpolnjevali svoje državljanske dolžnosti, boste tem raje in navdušeno storili vse, kar od vas zahtevata sedanji resni čas in skupni narodni blagor.

Stradajoči meščani, delavci in otroci vas kličejo v tej resni uri na pomoč. Ne trpite, da bi

vaši sodržavljani, ki ravno tako vsak deluje v svojem področju za skupni blagor, trpeli glad in težko pomanjkanje.

Delavec v tovarni, premogovniku, v pisarni, na železnici, naša narodna vojska ter vsi drugi samostojni in nesamostojni delavci morajo dobiti svoj vsakdanji kruh, da ne omagajo pri delu za našo novo domovino.

Kmetovalci! dajte, kolikor morete, od svojih pridelkov, odtrgajte si od ust, da ne podleže vaš brat vsled lakote in pomanjkanja v času, ko vsak ponosno in s srečo v srcu doživlja veličastno rojstvo nove lepše domovine.

Zaupniki žitnega zavoda v Ljubljani bodo prihodnje dni po deželi pobirali žito, sočivje in krompir za tiste državljane Jugoslavije, ki nimajo sami potrebnega živeža, in niti zrno ne pojde preko mej jugoslovanske države.

Kmetovalci! pomagajte svojim trpečim bratom, odprite na široko srce in roke za svoje sodržavljane, ter bodite uverjeni, da vas bo narod za vašo požrtvovalnost hvaležno blagoslovil.

Uverjen sem, da ne bo kmetovalca, ki bi danes mogel ostati zakrknjenega srca. Bliža se nam lepši čas, le še malo je treba potrpljenja in požrtvovalnosti.

V Ljubljani, dne 4. novembra 1918.

Narodna vlada SHS.
Prehranjevalni urad.

Poverjenik:

Dr. Ivan Tavčar.

Z dopisom z dne 13. nov. 1918, št. 36.803, po roča Narodna vlada SHS (prehranjevalni urad), kako težka je naloga zagotoviti in poskrbeti potrebna živila za sedanjo prehodno dobo, dokler se nam ne odpro meje in ne dobimo zadosti blaga iz inozemstva. Naravno je, da mora prehranjevalni urad v sedanjem času posezati po živilih, ki so na razpolago na domačem ozemlju. Nakupovanje žita, sočivja, krompirja in živine, kakor se je vršilo za prejšnje vlade, se mora nada-

ljevati, ker je sicer popolnoma nemogoče dobiti toliko živil, kolikor jih neobhodno potrebujemo.

Žal, da vse to zadeva na težkoče. Prehranjevalni urad je zvišal prevzemno ceno, odpravil mlinske izkaznice v nadi, da bo kmetско prebivalstvo drage volje oddajalo tista živila, ki jih samo neobhodno ne potrebuje. In vendar je oddajanje žita, krompirja, sočivja in klavne živine v zadnjem času popolnoma zaostalo.

Položaj glede prehrane postaja čimdalje kritičnejši in bati se moramo najhujšega, ako se razmere glede dajatev kmalu ne izboljšajo.

V nadaljnjem se izraža prošnja, naj bi duhovščina, ki je vsikdar z vnemo delovala za dobrobit naše lepe jugoslovanske domovine, zastavila ves svoj vpliv in poučavala ljudstvo o dolžnostih, ki mu jih nalaga sedanji veliki čas.

Čč. župni uradi naj torej opomnijo ljudstvo s prižnice, da naj radovoljno pomaga po svojih močeh bližnjemu, ki je v potrebi in sili, kar je delo krščanske ljubezni do bližnjega.

Čč. gg. duhovniki pa naj tudi v zasebnem občevanju zastavijo ves svoj vpliv, da bodo kmetovalci odslej naprej prostovoljno oddajali, kar morejo oddati brez občutne škode. Prehranjevalni urad ne bo stavil pretiranih zahtev ter bo pri vseh svojih ukrepih vedno vestno upošteval upravičene koristi kmetovalcev.

Plačevanje davkov. Narodna vlada SHS v Ljubljani je z dopisom z dne 5. novembra 1918, št. 15, oddelek za finance, prosila ordinariat, naj bi župni uradi na primeren način opozorili ljudstvo, da redno in vestno plačuje davke, da bo Narodni vladi mogoče vzdržati vso upravo, ki zahteva v prvem času ogromnih sredstev.

Čč. župnim uradom se zato naroča, naj počue in opomnijo ljudstvo o tej državljanski dolžnosti.

Različne opazke.

Mašne ustanove. Župnim uradom se svetuje, naj ne sprejemajo mašnih ustanov, dokler se denarna vrednost ne uredi, ker bo šele potem mogoče določiti glavnico in razdelitev obresti. Izvzete so mašne ustanove, ki so oporočno voljene, vendar se bodo pa tudi te potrdile kesneje. Zato naj se z napravljanjem sprejemnih pisem počaka. Iz istega vzroka ordinariat ne bo zdaj potrdil mašnih ustanov, ki so mu bile zadnji čas vposlane.

Skrčenje pri mašnih ustanovah. Odlok v Škof. Listu 1918, str. 130, po katerem se je določil pri ustanovljenih mašah štipendij 6 K, velja za vse že obstoječe mašne ustanove. Po tem odloku morejo župni uradi sami skrčiti število ustanovljenih sv. maš. Ako sta n. pr. pri kaki ustanovi določeni dve sv. maši s štipendijem à 3 K, naj se v prihodnje opravlja ena sv. maša. Ako ima več ustanov določeno po eno sv. mašo z zneskom za duhovnika à 3 K, naj se združita po dve ustanovi

in se na namen obeh ustanov opravi skupno ena sv. maša. Na ta način se sme združiti tudi več ustanov, da dobi duhovnik določeni znesek 6 K. Pri tem se podvoje, oziroma povišajo tudi prejemki za cerkvenika in cerkev.

Mašne intencije. Glede mašnih intencij, ki jih čč. gg. duhovniki pošiljajo ordinariatu, naj veljajo pravila: 1. Intencije naj se ne pišejo na poštno položnico ali nakaznico, ampak vselej na poseben list. 2. Na ta list naj se ne zapisujejo nobene druge zbirke ali pošiljatve. 3. Intencije naj se zapisujejo v latinskem jeziku, da bo mogoče listek oddati tudi duhovniku, ki ne zna slovensko. 4. Intencije pro vivis naj se zapišejo posebej, in pro defunctis zopet posebej, ločene ene od drugih. 5. Stipendium naj ne bo manjši, kakor ga določa škofijska taksa, namreč 2 K za manualne, 3 K za ustanovne maše, oziroma 5 K za manualne maše, sprejete po objavljenem odloku v Škofijskem Listu 1918, str. 130. Za ustanovne maše, pri katerih stipendium ne dosega 3 K, naj se prosi za redukcijo. 6. Glede verskozakladnih maš glej Škofijski List, l. 1918., str. 31. 7. Pri ustanovnih mašah naj se tiste, ki so stare nad 50 let, zapišejo skupaj s pripombo, da so

stare nad 50 let. 8. Na vsakem listu naj se zapiše na koncu skupno število maš in vsota stipendijev.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je gg. duhovnikom razposlalo pojasnilo o svojem delovanju in navodilo za nadaljnje delo. V zalogi je še mnogo izvodov; na željo se pošlje poljubno število izvodov. Stvar je zelo važna in aktualna. Naj bi se gg. duhovniki o tem posvetovali pri konferencah.

Rekvirirani zvonovi.

Naredba prehodnega gospodarskega urada.

Vsi rekvirirani zvonovi, ki so kjerkoli shranjeni v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani, se vrnejo lastnikom. Ti imajo pravico, da jih pošljejo v morda znanih jim skladiščih.

Za odvoz zvonov pa morajo dobiti posebno dovolitev od prehodnega gospodarskega urada v Ljubljani, ki se bo izdala le, če se na nedvomen način dožene lastninska pravica.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1918.

Inž. Remec s. r.

106.

Konkurzni razpis.

Razpisuje se vsled smrti kanonika Matija Erzar izpraznjeni kanonikat kolegiatnega kapitlja v Novem mestu.

Prošnje je nasloviti na kn. škofijski ordinariat v Ljubljani.

Razpisujejo se župnije: Čemšenik v moravški, Lesce in Bela peč (Weißenfels) v

radoljiški, Št. Vid pri Vipavi v vipavski in Nemška Lokca (Unterdeutschau) v kočevski dekaniji.

Prošnje je nasloviti na kn. škofijski ordinariat v Ljubljani.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj za razpisana mesta se s tem določa 15. december 1918.

107.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Sv. oče papež Benedikt XV. je imenoval Viktorja Steška, ravnatelja kn. škofijske pisarne v pok., za svojega tajnega komornika.

Podeljene so župnije: Borovnica Ivanu Strajhar, bivšemu kaplanu v Št. Rupertu; Preserje Edvardu Šimnic, kaplanu v Cirknici; Brusnice Ivanu Šešek, župniku v Nemški Loki.

Umeščena sta bila: Edvard Šimnic, dne 22. oktobra 1918 na župnijo Preserje; Valentin

Kajdiž, župnik v Borovnici, dne 25. oktobra 1918 na župnijo Sora.

Resigniral je župnik Viktor Kragna župnijo Št. Vid pri Vipavi.

Imenovani so bili: Franc Osolnik, kaplan v Čemšeniku, za župnega upravitelja imenovane župnije; Jakob Lebar, župnik v Črmošnjicah, za excurrento-upravitelja župnije Poljanica (Pöllandl); Jakob Fatur, župni upravitelj v Radoljici, za excurrento-upravitelja župnije Lesce.

Nameščeni so kot kaplani bivši vojni kurati: Martin Dimnik v Šmartnem pri Kranju, Jernej Hafner v Kranju, Anton Rovtar v Čemšeniku.

Fremeščeni so bili: dr. phil. Alojzij Zupan, župni upravitelj v Sori, kot študijski prefekt v bogoslovno semenišče v Ljubljani; kaplani: Jožef Žužek iz Planine v Trzič, Ignacij Skobe iz Preserja v Cirknico, Ivan Platiša iz Šmarij v Metliki.

Konkurzni izpit so delali 2. in 3. oktobra t. l.: Iz II. polovice: Muren Jožef, ekspozit v Trnju; † Pečkaj Janez, prefekt v Zavodu sve-

tega Stanislava; Stanonik Maks, prefekt v zavodu sv. Stanislava. Iz I. polovice: Zajc Frančišek, župni upravitelj v Beli peči; Fatur Jakob, župni upravitelj v Radoljici; Hafner Jernej, vojni kurat; Kajdiž Andrej, kaplan v Kranjski gori; Kete Ivan, kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani; Klemenčič Pavel, kaplan na Krki; Lederhas Ludovik, katehet pri uršulinkah v Škofji Loki; Platiša Ivan, kaplan v Šmariji; Rupnik Karol, ekspozit v Konjšici; Vidmar Frančišek, ekspozit v Suhoriji; Vilfan Matej, katehet pri uršulinkah v Ljubljani; Zupančič Valentin, uršulinski spiritual v Ljubljani.

Umrli so: P. Frančišek Solan Cimerman, O. F. M., katehet v Novem mestu, dne 4. oktobra 1918; P. Stanislav Škrabec O. F. M., zlatomašnik v Ljubljani, dne 5. oktobra 1918; Jožef Zelnik, duh. svetnik in župnik v Čemšeniku, dne 8. oktobra 1918; Frančišek Rebol, profesor na kn. škofijski priv. gimnaziji v Št. Vidu nad Ljubljano, dne 11. oktobra 1918; Janez Pečkaj, prefekt v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad

Ljubljano, dne 11. oktobra 1918; Janez Jaklitsch, župnik v Poljanici, dne 19. oktobra 1918; Frančišek Jezerec, kaplan v Metliki, dne 23. okt. 1918; Janez Lovšin, župnik v Lescah, dne 24. oktobra 1918; Ferdinand Prebil, kaplan v Kranju, dne 25. oktobra 1918, pokopan v Moravčah. Janez Medved, župnik v pok., na Sv. Planini dne 7. novembra 1918. — Priporočajo se čč. duhovščini v molitev.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 15. novembra 1918.

Vsebina: 101. (Pastirski list:) Anton Bonaventura, knezoškof ljubljanski — svojim vernikom. — 102. (Hirtenschreiben:) An die Deutschen der Diözese Laibach. — 103. Vprašanje „de pretio iusto“. — 104. Državne zadeve. — 105. Različne opazke. — 106. Konkurzni razpis. — 107. Škofijska kronika.
